

Vlaams
Parlement

ingediend op **541** (2020-2021) – Nr. 1
16 november 2020 (2020-2021)

Voorstel van resolutie

van Ludwig Vandenhove, Hannes Anaf en Conner Rousseau

over de oprichting
van een ouderenrechtencommissariaat

TOELICHTING

In 1948 ondertekende België de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM). Artikel 2, eerste lid, van die verklaring luidt als volgt: "Een ieder heeft aanspraak op alle rechten en vrijheden, in deze Verklaring opgesomd, zonder enig onderscheid van welke aard ook, zoals ras, kleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, eigendom, geboorte of andere status."

Conform de UVRM is het de taak van de overheid om de rechten van alle burgers, ongeacht hun leeftijd, actief te beschermen. Het stijgende aantal senioren in de samenleving maakt die opdracht jaar na jaar belangrijker. Bovendien heeft de coronacrisis duidelijk gemaakt dat er ook in Vlaanderen behoefte is aan meer respect en begrip voor de situatie van ouderen in de samenleving.

Vlaanderen heeft een lange traditie van ouderenparticipatie. Al in de jaren 70 kwamen ouderenorganisaties samen in het Overlegcomité van Vlaamse Gepensioneerdorganisaties (OVG). In 1993 werd het OVG uitgebreid met een reeks extra organisaties om tot een bredere samenwerking te komen, met als ambitie te functioneren als woordvoerder van alle ouderen. Dat overleg kreeg de naam Vlaams Ouderen Overlegkomitee (OOK). Het OOK werd zowel door de Vlaamse als de federale overheid erkend als officiële gesprekspartner. In 2005 werd de vzw OOK erkend als Vlaamse Ouderenraad, ter uitvoering van het decreet van 30 april 2004 houdende de stimulering van een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen.

De Vlaamse Ouderenraad definieert zijn opdracht als volgt: "De Vlaamse Ouderenraad brengt de ervaring en competenties van ouderen samen om een essentiële bijdrage te leveren tot het versterken van de maatschappelijke slagkracht van alle ouderen in Vlaanderen en Brussel, en om een samenleving te bevorderen die actief ouder worden voor iedereen mogelijk maakt."¹ Daarbinnen ziet de Vlaamse Ouderenraad een reeks uitdagingen:

- 1° aandacht voor elk individu, ook de sociaal, financieel, lichamelijk of geestelijk kwetsbare ouderen;
- 2° een andere visie op de levensloop. Ouder worden is meer dan 'genieten van een welverdiende rust', maar omvat ook:
 - a) nieuwe vaardigheden of kennis verwerven;
 - b) voor zichzelf en voor anderen zorgen;
 - c) betaald werken of vrijwilligerswerk verrichten;
 - d) actief deelnemen aan het sociale, culturele, sportieve en politieke leven;
- 3° sterke banden tussen de verschillende generaties;
- 4° leeftijdsvriendelijke omgevingen, zowel op Vlaams als op lokaal niveau;
- 5° een inclusief ouderenbeleid dat betrekking heeft op alle beleidsdomeinen en ouderen ook een actieve rol in de politieke besluitvorming biedt;
- 6° het beschermen van rechten en het verdedigen van belangen van ouderen als volwaardige burgers in de samenleving.

Vooraf dat laatste punt, het beschermen van de rechten en het verdedigen van de belangen van ouderen, biedt nog ruimte voor verbetering. De coronacrisis en vooral de schrijnende verhalen over eenzaamheid, verwaarlozing en mensonterende situaties tijdens de lockdown, toonden aan dat de klachten en zorgen van senioren geen gehoor kregen. Het ontbreekt senioren aan een orgaan waarbij ze terecht kunnen.

¹ <https://www.vlaamse-ouderenraad.be/wie-zijn-we/missie-en-visie>

Dat bleek ook tijdens de hoorzittingen van Commissie ad hoc voor de Evaluatie en Verdere Uitvoering van het Vlaamse Coronabeleid. Op vrijdag 3 juli 2020 hield de commissie haar derde hoorzitting over (residentiële) ouderenzorg. Tijdens die hoorzitting kwam onder meer Nils Vandenweghe, directeur van de Vlaamse Ouderenraad, aan het woord. Vandenweghe formuleerde het tijdens die hoorzitting als volgt: "De vraag naar het aantal klachten is een moeilijke vraag. De Vlaamse Ouderenraad heeft geen individuele, bemiddelende of klachtenbehandelende functie. Het is geen ombudsdienst en daar is ook geen werking voor uitgebouwd. Wat binnenkomt, zijn signalen van mensen die over de Vlaamse Ouderenraad horen in de pers of op het internet, en dat is sowieso versnipperd." (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 419/3).

Veel senioren voelden zich tijdens de lockdown in de steek gelaten. Dat gevoel leidde tot de oproep van Johan Leman om een ouderenrechtencommissariaat op te richten naar het voorbeeld van het Kinderrechtencommissariaat.² Het Kinderrechtencommissariaat heeft een tweeledige opdracht: klachten behandelen en het beleid adviseren. Die dubbele opdracht zou ook kunnen worden toegekend aan een ouderenrechtencommissariaat. Tijdens de bovenvermelde hoorzitting verwees de directeur van de Vlaamse Ouderenraad naar dat voorstel: "Het pleidooi van Johan Leman kwam er niet op neer dat de Vlaamse Ouderenraad zou worden uitgebouwd tot een ouderenrechtencommissariaat, maar wel dat er een zou worden opgericht. Nils Vandenweghe heeft te weinig zicht op de wisselwerking tussen het Kinderrechtencommissariaat en de Vlaamse Jeugdraad om daar een parallel in te maken. De voorbije weken is er geen tijd geweest om dat nader te bestuderen. De bezorgdheid daarover is sowieso terecht. In het publieke debat is een sterke stem van ouderen belangrijk, en die is er nu te weinig geweest. Met zijn mogelijkheden en middelen heeft de Vlaamse Ouderenraad zo sterk mogelijk zijn rol gespeeld, van de bezorgdheid over ziekenhuisopnames en het feit dat boven de mensen hun hoofd zou worden beslist, tot de leeftijdsgrens, de bezorgdheden over woonzorgcentra en het bezoekerrecht. Maar het kan altijd beter, en dat is voor de Vlaamse Ouderenraad een strategische uitdaging voor de toekomst."

Net zoals de Vlaamse Jeugdraad en het Kinderrechtencommissariaat elk hun eigen rol hebben en onderling aan informatie-uitwisseling doen, is er in Vlaanderen ook ruimte voor een nog sterkere Vlaamse Ouderenraad en een ouderenrechtencommissariaat. De oprichting van een ouderenrechtencommissariaat als paraparlementaire instelling bij het Vlaams Parlement kan vooral de klachtenbehandeling van ouderen een duw in de rug geven en van daaruit het beleidsvoerend vermogen van het parlement met betrekking tot het ouderenbeleid verder versterken.

In dit voorstel van resolutie vragen de indieners dan ook aan het Bureau van het Vlaams Parlement om in overleg met de Vlaamse Ouderenraad de nodige stappen te zetten voor de oprichting van een ouderenrechtencommissariaat als vierde paraparlementaire instelling.

Ludwig VANDENHOVE
Hannes ANAF
Conner ROUSSEAU

² https://www.standaard.be/cnt/dmf20200512_04955545

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens;
 - 2° het toenemende aantal senioren in de samenleving;
 - 3° de duidelijke behoefte aan een onafhankelijke instantie voor individuele klachtenbehandeling voor senioren;
 - 4° de algemeen ervaren meerwaarde van het Kinderrechtencommissariaat voor de klachtenbehandeling voor die kwetsbare leeftijdscategorie;
 - 5° de schrijnende getuigenissen van senioren na afloop van de COVID-19-lockdown en het duidelijke gebrek aan een gestructureerd klachtenbehandelingsmechanisme;
- beslist tot de oprichting van een ouderenrechtencommissariaat in de vorm van een paraparlementaire instelling bij het Vlaams Parlement;
- vraagt aan het Bureau van het Vlaams Parlement om in overleg met de Vlaamse Ouderenraad de nodige decretale, organisatorische en financiële stappen te zetten tot de oprichting van een ouderenrechtencommissariaat.

Ludwig VANDENHOVE
Hannes ANAF
Conner ROUSSEAU